
Święty Wojciech, st. 7, gm.
Międzyrzecz, woj. lubuskie, AZP
51-14/22

Informator Archeologiczny : badania 33, 13-14

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

STRZEGOWA – Jaskinia Biśnik, gm. Wolbrom, woj. małopolskie, AZP 95-54

- stanowisko wielokulturowe, obozowiska jaskiniowe – 14 faz osadniczych
- kultury: zespół typu Piekary, Tarbachien, kmiocko-prądnicka, jerzmanowicka (paleolit)
- kultura pucharów lejkwatych, ceramiki sznurowej (neolit)
- mierzanowicka (wczesna epoka brązu)
- późne średniowiecze (XIV w.)

Stanowisko znane od dawna z penetracji powierzchniowych. W 1991 roku dr Andrzej Pelisiak i B. Muzolf przeprowadzili badania sondażowe. Od 1992 roku trwały systematyczne badania wykopaliskowe pod kierunkiem Krzysztof Cyrka.

W lipcu 1999 roku Krzysztof Cyrek (autor sprawozdania, Instytut Archeologii i Etnologii Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu) przeprowadził badania wykopaliskowe. Finansowane przez Komitet Badań Naukowych. Dziewiąty sezon badań. Przebadano powierzchnię 154 m².

Celem prac było przebadanie części stanowiska znajdującej się pod nawisem skalnym przed jaskinią (wykop A) oraz pogłębienie wykopów zlokalizowanych w komorze jaskini przy wejściu (wykop B) i w głębi jaskini (wykop C).

W wykopie A chodziło o eksplorację poziomu piasków warstwowych (w. 7-8) oraz górnych partii pylastych glin jaskiniowych (8-11). W piaskach warstwowych znaleziono kolejną czaszkę jelenia olbrzymiego, fragmenty jego poroży oraz środkowopaleolityczne wyroby krzemienne z mikocko-prądnickiego zespołu kulturowego.

W wykopie B eksplorowano m.in. 18. warstwę naturalną, uzyskując z niej najstarszy na stanowisku (i na wszystkich polskich jaskiniach) zespół kulturowy (zespół typu Piekary), stratygraficznie datowany na okres poprzedzający zlodowacenie Warty.

Odsłonięto górne fragmenty kolejnej komory jaskini (dotychczas zasypanej namuliskiem). Pobrano próby do wykonania datowań metodą torowo-uranową oraz rezonansu elektromagnetycznego.

Cały obiekt liczy około 200 m² dobrze zachowanego namuliska. Jednak zdarzające się coraz częściej próby kopania „dzikich wkopów” niszczą górne partie stanowiska. Wysoka ranga stanowiska wynika przede wszystkim z obecności zachowanych w układzie stratygraficznym 10 paleolitycznych zespołów kulturowych i z bardzo dobrego stanu zachowania licznych reliktyw fauny plejstoceńskiej (mamut, bizon, nosorożec, koń stepowy, jeleń olbrzymi, jeleń szlachetny, wół piżmowy, renifer, niedźwiedź itd.) oraz wykonanych z kości zabytków.

Materiały oraz dokumentacja są przechowywane w Instytucie Archeologii i Etnologii UMK w Toruniu.

Wyniki badań zostały opublikowane w Wydawnictwie Uniwersyteckim UMK w Toruniu, wstępne w „Łódzkich Sprawozdaniach Archeologicznych”, t. V, s. 5-14.

Badania będą kontynuowane.

ŚWIĘTY WOJCIECH, st. 7, gm. Międzyrzecz, woj. lubuskie, AZP 51-14/22

- obozowiska schyłkowopaleolityczne i mezolityczne
- ślady osadnictwa z okresu neolitu
- ślady osadnictwa z wczesnej epoki brązu
- osada kultury łużyckiej (środkowa i późna epoka brązu)
- ślady osadnictwa z młodszego okresu przedrzymskiego
- ślady osadnictwa z okresu wczesnego średniowiecza
- ślady osadnictwa z okresu późnego średniowiecza i nowożytności

Ratownicze badania wykopaliskowe, w terminie od 6 sierpnia do 9 października, prowadził mgr Tadeusz Łaskiewicz (autor sprawozdania, Muzeum w Międzyrzeczu), uczestniczyli studenci ar-

cheologii z Poznania. Finansował GKZ w porozumieniu z Lubuskim WKZ w Zielonej Górze. Drugi sezon badań.

Kontynuowano zabezpieczanie krawędzi piaśnicy między zbadanymi w ubiegłym sezonie dwoma jej odcinkami w części południowej „dzikiej” żwirowni. Założono w tym celu sześć wykopów (tożsamy z ćwiartkami o wymiarach 5 x 5 m jako podstawową jednostką eksploracyjną). Z powodu „nałożenia” siatki wykopów na nieregularną krawędź wywierzyła ich realne wymiary (i zarazem powierzchnia) były zróżnicowane. Natomiast w związku ze stwierdzeniem w ubiegłym sezonie w jednym z wykopów schyłkowopaleolitycznej krzemienicy (uchwyconej częściowo) założono następny wykop (sąsiedni) w celu zbadania całej krzemienicy wraz z pewnym kontekstem.

W ramach kontynuacji inwentaryzacyjnego rozpoznania zasięgu stanowiska, szczególnie w kierunku zachodnim, tj. w stronę występującego u podnóża wydmy zabagnionego (zatorfionego?) starorzecza Obry, wykonano w dwóch osiach 38 otworów – sond (użyto spalinowego świdra stosowanego w uprawach leśnych), a wyrzucona na powierzchnię ziemia z odwiertów była we wszystkich przypadkach przesiewana przez sito, przynosząc liczne znaleziska ułamków ceramiki i krzemieni.

W sumie badania wykopaliskowe prowadzono w ramach siedmiu wykopów o efektywnej powierzchni badań 157,5 m². Miąższość nawarstwień wynosiła średnio około 1,2 m, a nagromadzenie obserwacji oraz wysoka frekwencja ruchomego materiału zabytkowego wymusiła prowadzenie eksploracji w ramach szeregu (do 15) warstewek mechanicznych (5/10 cm). W partiach spągowych lub w uzasadnionych sytuacjach stosowano eksplorację w ramach siatki metrowej wraz z przesiewaniem warstwy przez sito. W trakcie badań wyróżniono ponadto 62 obiekty nieruchome – wszystkie o charakterze osadowym (jamy, paleniska i przede wszystkim dołki posłupowe).

Pozyskano ponadto liczny ruchomy materiał zabytkowy – około 7000 źródeł, w tym około 2900 fragmentów ceramiki, około 2200 krzemieni, około 1800 grudek polepy oraz mniej liczne kości i inne znaleziska i próbki.

W trakcie wstępnego przeglądu materiału ceramicznego i krzemiennego potwierdzono wyróżnione w pierwszym sezonie dominujące jednostki kulturowo-chronologiczne:

- osadę kultury łużyckiej (zaobserwowano fragmenty naczyń charakterystyczne dla schyłkowych faz tej kultury, bądź już nawet dla kultury pomorskiej – w przypadku potwierdzenia tej obserwacji byłaby to kolejna jednostka);
- obozowiska schyłkowopaleolityczno-mezolityczne (o czytelnym zróżnicowaniu kulturowo-chronologicznym);
- ponadto zaobserwowano śladowe ilości materiałów neolitycznych (kultura pucharów lejko-watych) i schyłkowoneolityczno-wczesnobrązowych (kultura ceramiki sznurowej?), a także kultury przeworskiej z młodszego okresu przedrzymskiego oraz pojedyncze ułamki ceramiki wczesnośredniowiecznej i nowożytniej (zapewne efekt swoistego „zaśmiecenia” pól uprawnych przez mieszkańców pobliskiej wsi).

Dokumentacja badań i materiały zabytkowe znajdują się w Muzeum w Międzyrzeczu.

Planowana jest kontynuacja badań.

Tanowo, st. 3, gm. Police, woj. zachodniopomorskie, AZP 28-04/3 – patrz: neolit

WILCZYCE, st. 10, gm. *loco*, woj. świętokrzyskie, AZP 88-73/10

- obozowisko ludności kultury magdaleńskiej (późny paleolit)
- ślady osadnictwa ludności kultury mierzanowickiej (wczesna epoka brązu)

Ratownicze badania prowadził Jan Fiedorzuk. Finansował Instytut Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie i WKZ w Kielcach. Drugi sezon badań stacjonarnych. Badaniami objęto powierzchnię 23,5 m², w tym 9 m² to wykop, którego eksplorację rozpoczęto w roku ubiegłym.